UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum ius conuenienter diuidatur in ius naturale, & positiuum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72772

Visual Library

teneatur ad executionem huius iuſti: & ſimiliter, an in tali tempore, loco, uel caſu, debeat fieri exhibitio, alia queſtio eſt.

¶ Ex hac autem eſſenciali differentia inter opus rectum ſecundum iuſtitiam, & alias uirtutes, ſequuntur duæ aliæ. Prima eſt, quòd in opere iuſto non conſideratur qualiter fit ab agente: in opere uerò tẽperato hoc attenditur. Non enim in reddente centum aureos creditori, uariatur ipſum iuſtum, quia reddit ex odio, uel inuidia, aut inani gloria. Sat enim eſt quòd reddit, quod debet: ſed in temperato opere, puta, ſobrietate attenditur, an ex auaritia, an ex timore uidentiũ &c. faciat. Et ratio eſt, quia ex parte eiuſdem termini, quem reſpicit commenſuratio temperati operis, omnia iſta ſe tenent, ſcilicet ex parte operantis: in opere uerò iuſti non tenent ſe iſta ex parte alterius, ad quem dicitur iuſtum, ſed ex parte operantis. Secunda eſt, quòd doctores propter eãdem rationem non dederunt aliis uirtutibus obiectum ſecundum ſe, ſed ſolum iuſtitiæ. Et omnes hæ differentiæ tanguntur in litera. Nam prima, quæ eſt radix omnium, exprimitur, dicendo, Rectum in operibus aliarum uirtutum, non accipitur, niſi per comparationem ad agentem: rectum uerò quod eſt in opere iuſtitiæ, conſtituitur per comparationem ad aliud. Secunda autem ſubiũgitur ibi, Sic ergo iuſtum &c. etiam non conſiderato qualiter ab agente fiat, ſed in aliis uirtutibus &c. Tertia uero, cùm ſubditur, Et propter hoc ſpecialiter &c.

Li.5. Etym. c.3. parum a prin.

Inf. q.60. ar. 5. cor. & 1. 2. q. 95. art. 4. cor. & 5. Ethi. lect. 12. fin. 1.

¶ Super quæſtio. quinquageſimæſeptimæ articulum ſecundum.

Li.5. Ethi. c. 7. in prin. to mo 5.

IN arti.2. in reſponſione ad primum, nota tria. Primò, ſenſum illius maximæ, Naturale eſt immu-

F autem eſt deriuatũ ad artem, qua cognoſcitur quid ſit iuſtũ. Et ulterius ad ſignificandum locum, in quo ius redditur, ſicut dicitur aliquis comparere in iure. Et ulterius dicitur ẽt ius, quod redditur ab eo, ad cuius officium pertinet iuſtitiam facere, licet etiam id qđ decernit, ſit iniquum.

Ad secundum dicendum, ꝙ ſicut eorum quę per artem exterius fiunt, quædam ratio in mente artificis pręexiſtit, quę dicitur regula artis: ita etiam illius operis iuſti, quod rõ determinat, quędã ratio præexiſtit in mente, quaſi quædam prudentiæ regula: & G & hoc ſi in ſcriptum redigatur, uocatur lex. Eſt. n. lex ſecundum* Iſido. conſtitutio ſcripta: & ideo lex non eſt ipſum ius, propriè loquendo, ſed aliqualis ratio iuris.

Ad tertium dicẽdum, quòd quia iuſtitia æqualitatem importat, Deo autem non poſſumus æquiualens recompẽſare, inde eſt, quòd iuſtum ſecundum perfectã rõnem non poſſumus reddere Deo: & propter hoc non dicitur H proprie ius lex diuina, ſed fas, qa videlicet ſufficit Deo, ut impleamus quod poſſumus. Iuſtitia tñ ad hoc tendit, ut homo, quãtum poteſt, Deo recompẽſet totaliter animam ei ſubiiciens.

Articvlvs II.

Vtrum ius conuenienter diuidatur in ius naturale, & ius poſitiuum.

AD secundum ſic procedit. Videtur, quòd ius non conuenienter diuidatur in ius naturale, & ius poſitiuum. Illud. n. qđ eſt naturale, eſt immutabile, & idem eſt apud omnes. non autem I inuenitur in rebus humanis aliquid tale: quia omnes regulæ iuris humani, in aliquibus caſibus deficiunt, nec habent ſuam uirtutem ubique. ergo non eſt aliquod ius naturale.

¶ 2 Præt. Illud dicitur eſſe poſitiuum, quod ex uolũtate humana procedit: ſed non ideo aliquid eſt K iuſtum, quia a uoluntate humana procedit, alioquin uoluntas hoĩs iniuſta eſſe non poſſet. ergo cũ iuſtum ſit idem quod ius, uidetur quòd nullum ſit ius poſitiuum.

¶ 3 Præt. Ius diuinum non eſt ius naturale, cùm excedat naturã humanam: ſimiliter etiam nõ eſt ius poſitiuum, quia non innititur authoritati humanę, ſed authoritati diuinæ. ergo inconuenienter diuiditur ius ꝑ naturale, & poſitiuũ.

Sed contra eſt, qđ * Philoſ. dicit in 5. Ethic. quòd politici iuſti hoc quidem naturale eſt, hoc autem legale, ideſt, lege poſitum.

Respon. Dicendum, quòd ſicut* dictum eſt, ius, ſiue iuſtum eſt aliquod opus adęquatum alteri ſecundum aliquem ęqualitatis modum. Dupliciter autem põt alicui homini eſſe aliquid adæquatum. Vno quidem modo, ex ipſa natura rei, puta, cùm aliquis tantum dat, ut tantũdem recipiat, & hoc uocatur ius naturale. Alio modo, aliquid eſt adæquatũ, vel commenſuratum alteri ex condicto, ſiue ex communi placito, q̃do. ſ. aliquis reputat ſe contentũ, ſi tm̃ accipiat: quod quidem põt fieri dupliciter. Vno modo, per aliquod priuatum condictum, ſicut quod firmatur aliquo pacto inter priuatas ꝑſonas. Alio modo ex condicto publico, puta, cũ totus populus conſentit, ꝙ aliquid habeatur quaſi adæquatum, & commen-teri, vel cũ hoc ordinat princeps, qui cu- habet, & eius ꝑſonã gerit: & hoc dr iu-

Ad primvm ergo dicendũ, ꝙ illud naturale habens naturam immutabilem, ſit ſemper, & ubique tale. Natura autem mutabilis, & ideo id quod naturale eſt teſt aliquãdo deficere: ſicut naturale habet, ut deponenti depoſitum redda- ſet, quòd natura humana ſemper eſſet ſet ſemper ſeruandum: ſed quia quando git, ꝙ uoluntas hominis deprauatur, in quo depoſitum non eſt reddendum uerſam uoluntarem habens, male co- ta, ſi furioſus, vel hoſtis reip. arma depo-

Ad secvndvm Dicendum, ꝙ uolun- ex communi condicto poteſt aliquid fi- in his, quæ ſecundum ſe non habent ali- gnantiam ad naturalem iuſtitiam, & in cum ius poſitiuum. Vnde* Philoſ. dicit legale iuſtum eſt, quod ex principio differt ſic, uel aliter: quando aũt poni- ſi aliquid de ſe repugnantiam habeat ad le, non põt uoluntate humana fieri iuſtu- ſtatuatur, ꝙ liceat furari, vel adulterium unde dicitur Iſaię decimo. Væ qui con- iniquas.

Ad tertivm Dicendum, quod dicitur quod diuinitus promulgatur. partim eſt de his, quę ſunt naturaliter corum iuſtitia homines later: partim quæ fiunt iuſta inſtitutione diuina. Vnde diuinum per hæc duo diſtingui poteſt, humanum. Sunt enim in lege diuina cepta, quia bona: & prohibita, quia mala ro bona, quia præcepta: & mala, quia

Articvlvs III.

Vtrum ius gentium ſit idem cum iure naturali.

AD tertivm ſic proceditur. Videtur, quòd ius gentium ſit idem cũ iure naturali. Non. n.